

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
"УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ"
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

МЕТОДОЛОГІЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
навчально-методичні рекомендації

Освітній рівень: *перший (бакалаврський)*
Галузь знань: *054 Соціальні та поведінкові науки»*
Спеціальності *054 «Соціологія»*
Статус дисципліни: *обов'язкова*

Варга Н.І., Рюль В.О. **Методологія соціологічних досліджень**: навчально-методичні рекомендації (для здобувачів вищої галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 054 «Соціологія»). [Ужгород. нац. ун-т; ф-т суп. наук; кафедра соціології та соціальної роботи). Ужгород, 2022.44 с.

Розробник: **Рюль Вікторія Олександрівна**, кандидат соціологічних наук, доцентка кафедри соціології та соціальної роботи, ДВНЗ «УжНУ»

Варга Наталія Іллівна, доктор соціологічних наук, доцентка кафедри соціології та соціальної роботи, ДВНЗ «УжНУ»

Рецензенти: **Щудло Світлана Андріївна**, доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри завідувач кафедри правознавства, соціології та політології Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Афанасьєв Дмитро Миколайович, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи Ужгородського національного університету

Методичні рекомендації розглянуто та затверджено на засіданні: кафедри соціології та соціальної роботи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (протокол № 13 від «24» травня 2022 р.) науково-методичної комісії факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (протокол № 8 від «7» червня 2022 р.)

© Варга Н.І., 2022 р.

© Рюль В.О., 2022 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2022 р.

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
4.ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	9
5.САМОСТІЙНА РОБОТА.....	11
6. ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА.....	16
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЮ.....	39
8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	44

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методологія соціологічних досліджень» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавр напряму (спеціальності) «Соціологія».

Міждисциплінарні зв'язки: з філософією, психологією, політологією, економікою, культурологією, статистикою, демографією та ін.

Мета та завдання навчальної дисципліни полягає в ознайомленні студентів з основними логіко-методологічними принципами соціологічного дослідження як виду соціального наукового пізнання, в засвоєнні ними понятійного апарату процесу соціологічного дослідження, формуванні методологічного мислення.

Предмет навчальної дисципліни «Методологія соціологічних досліджень» розкриває методологічні основи емпіричного соціологічного дослідження від початку обґрунтування концепції дослідження до аргументації надійності його результатів.

Гносеологічними основами соціологічного дослідження є фундаментальні принципи наукового пізнання. В навчальній дисципліні розкриваються сутність, структура, методи наукового пізнання, логічні і методологічні основи наукового дослідження; здійснюється аналіз концепцій розвитку наукового пізнання.

Місце соціологічного дослідження в системі соціального наукового пізнання визначається через загальні характеристики соціального пізнання і специфіку соціологічного знання.

Логіко-методологічні основи соціологічного дослідження розкриваються через альтернативність визначень методології і логіки соціологічних досліджень (з урахуванням класичних підходів і сучасних пізнавальних тенденцій). Аналізуються методологічні парадигми соціологічного дослідження, процес його програмування; визначається специфіка інтерпретацій соціальних фактів і їх роль у формуванні соціологічного знання, розглядаються проблеми якості результатів соціологічних досліджень.

Аналіз предметної сфери соціологічних досліджень реалізується в програмі курсу через характеристику соціальних процесів і визначення пріоритетних напрямків сучасних соціологічних досліджень.

Специфіка навчальної програми дисципліни «Методологія соціологічних досліджень» полягає в урахуванні сучасних пізнавальних тенденцій в сфері методології соціологічних досліджень.

Аналіз предметної сфери соціологічних досліджень реалізується в програмі курсу через характеристику соціальних процесів і визначення пріоритетних напрямків сучасних соціологічних досліджень.

Специфіка навчальної програми дисципліни «Методологія соціологічних досліджень» полягає в урахуванні сучасних пізнавальних тенденцій в сфері методології соціологічних досліджень.

Завдання курсу:

- оволодіння студентами знаннями з у галузі наукових досліджень в соціології;
- засвоєння знань та умінь в сфері організації і проведення досліджень в соціології, що забезпечують здатність аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, генерувати оригінальні ідеї у сфері теорії та практики соціальної роботи;
- підвищення рівня методологічної культури дослідницької діяльності, творчого володіння методами пізнання і діяльності;
- оволодіння первинним досвідом проведення сучасних досліджень і надання науково обґрунтованої інтерпретації отриманим результатам;

- підвищення культури дослідження міждисциплінарних, багатокритеріальних проблем, використання методів системного підходу для оптимізації нових рішень, генерування нестандартних, інноваційних рішень задач у фаховій галузі;
- сприяння формуванню у фахівців інноваційного мислення за допомогою фундаменталізації змісту науково-дослідної роботи і поглибленню міждисциплінарних знань, орієнтованих на вирішення проблемних ситуацій в науковій і проєктувальній діяльності;
- розвиток спроможності інтегрувати знання, вирішувати складні завдання в умовах неповної інформації за допомогою методів дослідження з урахуванням соціальної та етичної відповідальності за прийняті рішення.

Після вивчення курсу студенти повинні:

знати:

- теоретичні основи проведення досліджень в соціології;
- основні підходи до організації і проведення досліджень в соціології;
- якісні і кількісні методи збирання інформації в соціальній роботі;
- принципи планування та реалізації різних етапів дослідження;
- принципи обробки та аналізу одержаної інформації;
- можливості використання результатів дослідження.

вміти:

- чітко формулювати дослідницькі задачі;
- самостійно розробляти теоретико-методологічний апарат дослідження, що використовуватиметься у магістерській роботі;
- на матеріалі реальних досліджень у соціальній роботі ґрунтовно аналізувати різноманітні дослідницькі техніки та процедури, що дозволяють досягти максимального ефективних результатів;
- провести планування різних етапів польового дослідження;
- представити дизайн своєї магістерської роботи й апробувати інструментарій

ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Поняття методологія, метод, прийом у науковому дослідженні. Типологія методів дослідження.

1. Логіка та методологія наукового дослідження
2. Поняття системного, комплексного та цілісного підходу в науковому дослідженні
3. Загальнонаукові, часткові та спеціальні методи дослідження
4. Головні компоненти методики наукового дослідження

Тема 2. Соціальні дослідження: їх функції, особливості, різновиди.

1. Соціальне дослідження, його призначення
2. Соціальний факт і соціальне явище як передумова організації соціальних досліджень
3. Функції та особливості соціальних досліджень
4. Різновиди соціальних досліджень

Тема 3. Соціальне і соціологічне дослідження

1. Пробне і пілотажне дослідження.
2. Описове і пілотажне дослідження.
3. Суцільне і вибіркове дослідження.
4. Повторне дослідження.
5. Моніторинг.

Змістовий модуль 2.

Тема 4. Поняття наукового дослідження. Вимоги до наукового дослідження. Види наукових досліджень.

1. Основні ознаки наукового дослідження
2. Системність, доказовість та теоретичність наукового дослідження
3. Емпіричні, логічні та теоретичні пізнавальні завдання наукового дослідження
4. Класифікація наукових досліджень

Тема 5. Теоретичні методи дослідження

1. Загальнонаукові теоретичні методи
2. Аналіз та синтез, їх види: емпіричний, елементарно-теоретичний, структурногенетичний
3. Дедукція та індукція. Поняття загального та часткового
4. Аксиоматичний та історичний методи теоретичних досліджень
5. Моделювання та його принципи
6. Ідеалізація, гіпотеза і теорія

Тема 6. Концептуальні основи дослідження

1. Процес дослідження.
2. Концепції та їх функції.
3. Теорії, їх функції і типи.
4. Поняття моделі соціологічного дослідження.

Змістовий модуль 3.

Тема 7. Структура дослідження: обґрунтування актуальності і визначення теми дослідження, його мети, завдання

1. Поняття актуальності дослідження та визначення ступеня його наукової розробки.
2. Визначення об'єкта, предмета, теми дослідження.
3. Попереднє ознайомлення з літературою та визначення головних напрямків дослідження.
4. Збирання і відбір інформації для проведення дослідження.
5. Формулювання загальної і проміжної цілей дослідження.

Тема 8. Розробка концептуальних положень і апарату дослідження (гіпотези, методи, етапи, об'єкти, засоби). Вивчення теоретичного і практичного стану проблеми

1. Вибір методології, опорних теоретичних положень дослідження
2. Визначення ходу та передбачуваних результатів дослідження
3. Побудова гіпотези дослідження, вибір методів дослідження
4. Види гіпотез: нульова, описова, пояснювальна, основна, робоча, прогностична
5. Складання робочого плану

Тема 9. Розробка та експериментальна перевірка моделі, головних ідей, концептуальних положень, що покладені в основу дослідження

1. Наукове пізнання і моделювання. Модель як метод описування системи.
2. Збирання та накопичення матеріалів дослідження.
3. Організація і проведення експерименту.
4. Обробка результатів спостереження.
5. Вимоги до побудови моделі.
6. Приклади використання моделей при прийнятті управлінських рішень.

Тема 10. Програма дослідження: її функції у забезпеченні якості соціологічного дослідження

1. Загальні методичні вимоги до програми соціологічного дослідження
2. Структура програми дослідження.
3. Методологічний (теоретичний) розділ програми: основні елементи
4. Методико-інструментальний (процедурний) розділ програми
5. Схема розробки програми дослідження, основні етапи

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	п	Л а б	інд	с.р.		Л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Тема 1. Поняття методологія, метод, прийом у науковому дослідженні. Типологія методів дослідження		6	4		3	14		2	2		3	18
Тема 2. Соціальні дослідження: їх функції, особливості, різновиди.		6	6		3	13		2			3	18
Тема 3. Соціальне і соціологічне дослідження		6	4		3	14		2			3	18
Модуль 2.												
Тема 4. Поняття наукового дослідження. Вимоги до наукового дослідження. Види наукових досліджень.		8	6		3	14		2	2		3	18
Тема 5. Теоретичні методи дослідження		6	4		3	14		2			3	18
Тема 6. Концептуальні основи дослідження		6	4		3	14		2			3	18
Модуль 3.												
Тема 7. Структура дослідження: обґрунтування актуальності і визначення теми дослідження, його мети, завдання		6	6		3	14		2	2			18

Тема 8. Розробка концептуальних положень і апарату дослідження (гіпотези, методи, етапи, об'єкти, засоби). Вивчення теоретичного і практичного стану проблеми		8	4		3	14		2	2		3	18
Тема 9. Розробка та експериментальна перевірка моделі, головних ідей, концептуальних положень, що покладені в основу дослідження.		8	4		3	14		2			3	18
Тема 10. Програма дослідження: її функції у забезпеченні якості соціологічного дослідження.		8	6		3	14		2	2		3	18
Усього годин	285	68	48		30	139	240	20	10		30	180

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Основні ознаки наукового дослідження.	1
2.	Системність, доказовість та теоретичність наукового дослідження.	1
3.	Емпіричні, логічні та теоретичні пізнавальні завдання наукового дослідження.	1
4.	Класифікація наукових досліджень	1
5.	Логіка та методологія наукового дослідження	1
6.	Поняття системного, комплексного та цілісного підходу в науковому дослідженні	2
7.	Загальнонаукові, часткові та спеціальні методи дослідження.	1
8.	Головні компоненти методики наукового дослідження.	1
9.	Загальна характеристика емпіричних методів. Спостереження й експеримент	1
10.	Порівняння і вимірювання	1
11.	Емпіричні методи в економічних дослідженнях	1
12.	Опитування як метод. Формалізація та аксіоматизація як методи наукового дослідження	1
13.	Загальнонаукові теоретичні методи. Аналіз та синтез, їх види: емпіричний, елементарно-теоретичний, структурногенетичний	2
14.	Дедукція та індукція. Поняття загального та часткового	1

15.	Аксіоматичний та історичний методи теоретичних досліджень Моделювання та його принципи	1
16.	Ідеалізація, гіпотеза і теорія	1
17.	Поняття актуальності дослідження та визначення ступеня його наукової розробки. Визначення об'єкта, предмета, теми дослідження.	1
18.	Попереднє ознайомлення з літературою та визначення головних напрямків дослідження. Збирання і відбір інформації для проведення дослідження.	1
19.	Формулювання загальної і проміжної цілей дослідження.	1
20.	Вибір методології, опорних теоретичних положень дослідження. Визначення ходу та передбачуваних результатів дослідження	1
21.	Побудова гіпотези дослідження, вибір методів дослідження. Види гіпотез: нульова, описова, пояснювальна, основна, робоча, прогностична.	1
22.	Складання робочого плану	1
23.	Наукове пізнання і моделювання.	1
24.	Модель як метод описування системи. Збирання та накопичення матеріалів дослідження.	1
25.	Організація і проведення експерименту. Обробка результатів спостереження.	1
26.	Вимоги до побудови моделі. Приклади використання моделей при прийнятті управлінських рішень.	1
27.	Поняття соціального факту і соціального явища в історії соціології.	1
28.	Функції та особливості всіх соціальних досліджень.	1
29.	Різновиди соціологічних досліджень, їх особливості.	1
30.	Особливості розвідувального, описового, аналітичного типів досліджень.	1
31.	Точкове, повторне, панельне дослідження.	1
32.	В чому полягає необхідність визначення певної методології дослідження?	1
33.	Чи повинен існувати зв'язок між визначеною методологією та методикою дослідження?	1
34.	Які компоненти включає методика дослідження?	1
35.	Анкетування–онлайн: можливості і обмеження.	1
36.	Проаналізувати особливості анкетування: переваги та недоліки.	1
37.	Зберіть необхідну інформацію про вартість розміщення інформації у провідних газетах міста – для організації пресового опитування.	2
38.	Розробіть за обраною темою дослідження програму, кошторис, робочий план та інструментарій поштового опитування. Проведіть пілотажне опитування та виправте помилки, скорегуйте опитувальник з урахуванням рекомендацій.	1
39.	Розробіть за обраною темою дослідження програму, кошторис, робочий план та інструментарій опитування через пресу. Проведіть пілотажне опитування та виправте помилки, скорегуйте опитувальник з урахуванням рекомендацій.	1
40.	Фундаментальні соціологічні дослідження як основа розвитку науки, основні напрями.	1

41.	Роль й місце соціальних обстежень у житті суспільства.	1
42.	Приклади проведення монографічних досліджень у вітчизняній практиці соціологічних досліджень.	2
43.	Світова практика проведення панельних досліджень.	1
44.	Чи може спиратись дослідження будь-якого соціального явища одночасно на комплекс методологічних принципів?	1
	Разом	48

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача. Час, відведений для самостійної роботи студента, повинен становити біля $\frac{1}{4}$ частини академічного кредиту і в навчальну та індивідуальну роботу викладача не обліковується.

Зміст самостійної роботи по кожній навчальній дисципліні визначається робочою навчальною програмою дисципліни та методичними рекомендаціями викладача.

Самостійна робота студентів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, навчально-лабораторним обладнанням, інтерактивними навчально-методичними комплексами дисциплін, електронно-обчислювальною технікою тощо.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ (РЕФЕРАТ)

1. Поняття соціального факту і соціального явища в історії соціології.
2. Функції та особливості всіх соціальних досліджень.
3. Різновиди соціологічних досліджень, їх особливості.
4. Особливості розвідувального, описового, аналітичного типів досліджень.
5. Точкове, повторне, панельне дослідження.
6. В чому полягає необхідність визначення певної методології дослідження?
7. Чи повинен існувати зв'язок між визначеною методологією та методикою дослідження?
8. Які компоненти включає методика дослідження?
9. Анкетування–онлайн: можливості і обмеження.
10. Проаналізувати особливості анкетування: переваги та недоліки.
11. Зберіть необхідну інформацію про вартість розміщення інформації у провідних газетах міста – для організації пресового опитування.
12. Розробіть за обраною темою дослідження програму, кошторис, робочий план та інструментарій поштового опитування. Проведіть пілотажне опитування та виправте помилки, скорегуйте опитувальник з урахуванням рекомендацій.
13. Розробіть за обраною темою дослідження програму, кошторис, робочий план та інструментарій опитування через пресу. Проведіть пілотажне опитування та виправте помилки, скорегуйте опитувальник з урахуванням рекомендацій.
14. Анкетування–онлайн: можливості і обмеження.
15. Проаналізувати особливості анкетування: переваги та недоліки.
16. Зберіть необхідну інформацію про вартість розміщення інформації у провідних газетах міста – для організації пресового опитування.
17. Розробіть за обраною темою дослідження програму, кошторис, робочий план та інструментарій поштового опитування. Проведіть пілотажне опитування та виправте помилки, скорегуйте опитувальник з урахуванням рекомендацій.

18. Розробіть за обраною темою дослідження програму, кошторис, робочий план та інструментарій опитування через пресу. Проведіть пілотажне опитування та виправте помилки, скорегуйте опитувальник з урахуванням рекомендацій.
19. Генезис соціальних обстежень в історії розвитку соціологічної думки.
20. Фундаментальні соціологічні дослідження як основа розвитку науки, основні напрямки.
21. Роль й місце соціальних обстежень у житті суспільства.
22. Приклади проведення монографічних досліджень у вітчизняній практиці соціологічних досліджень.
23. Світова практика проведення панельних досліджень.
24. Чи може спиратись дослідження будь-якого соціального явища одночасно на комплекс методологічних принципів?
25. Яким чином пов'язані та співіснують методологія та теорії пізнання?
26. Яку роль відіграють загальнонаукові методи?
27. Завдяки чому визначається обґрунтованість проведеного дослідження?
28. У яких випадках складається програма соціологічного дослідження?
29. Які завдання належать до методологічного розділу програми соціологічного дослідження?
30. Які завдання належать до методико-інструментального розділу програми соціологічного дослідження?
31. Що таке пілотаж, та в яких випадках його проводять?
32. Наведіть послідовність формулювання завдань для теоретико-прикладного та експериментального дослідження?
33. Сутність процедур інтерпретації та операціоналізації основних понять дослідження. Поясніть їх зміст та наведіть приклад.
34. Відобразите схематично послідовність дій при уточненні основних понять.
35. Проаналізуйте основні кроки процедури формулювання гіпотез.
36. В чому полягає функціональне призначення плану дослідження та чим обґрунтовується необхідність його розробки?
37. Які існують різновиди планів організації дослідження та в чому полягають їх відмінності?
38. Формування ескізу методологічної частини програми дослідження.
39. Розрахунок кількості анкетерів (інтерв'юерів).
40. Розрахунок кодувальників відкритих питань.
41. Визначення кількості операторів вводу інформації.
42. Розрахунок загальної вартості дослідження.
43. Складання організаційно-технічного плану дослідження.
44. Формування ескізу методологічної частини програми дослідження.
45. Розрахунок кількості анкетерів (інтерв'юерів).
46. Розрахунок кодувальників відкритих питань.
47. Визначення кількості операторів вводу інформації.
48. Розрахунок загальної вартості дослідження.
49. Складання організаційно-технічного плану дослідження.

Представте подані теми у вигляді презентації:

Завдання 1. Підготувати презентацію щодо програми соціологічного дослідження (використати зміст лекції).

1. Висвітлити такі питання:

- функції програми;
- структура програми та її основні елементи;
- етапи розробки.

2. Обов'язково подати визначення всіх структурних елементів та після кожного з них навести приклад.

3. Оформити презентацію (яскраво, виразно, доступно).

Завдання 2. Виконайте огляд літератури за визначеною проблемою.

Користуйтеся наступним алгоритмом дій:

1. Продемонструйте обізнаність з наявними знаннями за визначеною проблемою.
Дослідіть історію проблеми: Що зроблено іншими з цієї проблеми? Які аспекти вони вивчали? Які підходи застосовували? Які отримали результати? З якими труднощами зустрічалися?
2. Ідентифікуйте напрям наукового пошуку з досліджуваного питання, а також те, як саме нове дослідження пов'язане з попередніми.
3. Оцініть переваги попередніх досліджень та синтезуйте вже отримані результати наукового пошуку.
4. Підсумуйте зроблене – визначте як досліджувана проблема співвідноситься з великим обсягом взаємопов'язаних ідей.
5. Визначте свій вибір дослідницьких процедур на підставі набутого досвіду.
6. Обґрунтуйте власний підхід дослідження проблеми на підставі ґрунтового аналізу попередників.

Завдання 3. Розробити ескіз методологічної частини програми дослідження за власною обраною темою.

Хід роботи за обраною темою:

1. Визначити відповідність різновиду соціологічного дослідження обраній темі.
2. Проаналізувати складові частини програми, її функції в цілому.
3. Виділити об'єкт і предмет дослідження.
4. Проінтерпретувати основні поняття, здійснити логічний аналіз основних понять.
5. Здійснити попередній системний аналіз дослідження, визначити проблемну ситуацію, проблему.
6. Виділити і розробити програмні елементи методологічної частини програми (мета, завдання, гіпотези), виходячи з вибраної теми дослідження.

Завдання 4. Формулювання мети відповідно до типів дослідження.

1. Проаналізуйте різні приклади формулювання мети.

Приклади формулювання мети відповідно до різних типів дослідження.

Метою може бути:	Приклад формулювання мети дослідження
- одержання описової інформації, збір соціальної статистики	– соціально-демографічна структура тих, що звільняються і влаштовуються на підприємство; – відношення працюючих до запланованого нововведення; – статистика порушень трудової дисципліни до і після спеціальних адміністративних заходів щодо зміцнення дисципліни;
- розробка діагнозу	– аналіз причин формування проблемної ситуації і розробка прогнозів її можливого розвитку; – оцінка ефективності можливих варіантів управлінських впливів на проблемну ситуацію;
- розробка практичних рекомендацій з управлінського впливу на ситуацію, яку досліджуємо	– обґрунтування й оцінка управлінських рішень
- формування пропозицій по створенню спеціалізованих функціональних підрозділів	– розробка нормативних документів, які визначають права, обов'язки і зміст роботи цих підрозділів; контроль за постановкою роботи на початкових стадіях функціонування підрозділів.

2. До кожної запропонованої класифікації складіть власний приклад формулювання мети дослідження.

Завдання 5. Формулювання завдань теоретико-прикладного дослідження.

1. Проаналізуйте наведений приклад формулювання завдань.

Приклад послідовності програмних завдань для теоретико-прикладного дослідження.

1. Визначення суті пізнавальної проблеми на основі доступної інформації і її локалізації у конкретних соціальних об'єктах, у конкретних процесах, спільнотах.
2. Виявлення обставин, що сприяють виникненню проблеми і чинників, які детермінують досліджувані процеси, - розробка теоретичної концепції дослідження.
3. Конструювання методик дослідження, їх випробування (пілотаж) і наступний збір інформації на об'єкті (об'єктах) вивчення.
4. Детальний аналіз отриманих даних відповідно концепції дослідження і його гіпотез; визначення принципових шляхів рішення проблеми і можливих практичних додатків на конкретних об'єктах

2. До власно обраної теми дослідження самостійно складіть послідовність дослідження програмних завдань враховуючи теоретико-прикладний характер дослідження.

Завдання 6. Формулювання завдань для експериментального дослідження.

1. Проаналізуйте наведений приклад формулювання завдань.

Приклад послідовності програмних завдань для експериментального дослідження.

1. Аналіз літератури і консультації зі спеціалістами для виявлення типового способу вирішення практичної проблеми на даному об'єкті.
2. Збір фактичних даних про ситуацію на об'єкті з використанням вже апробованих або спеціально створених методик для визначення засобів застосування типового варіанта рішення проблеми до даного об'єкта.
3. Розробка варіантів рішення проблеми та їхньої перевірки шляхом обговорення з експертами і, зрештою – експериментально.
4. Аналіз результатів соціального експерименту, корекція запропонованих нововведень, оцінка досягнутого ефекту, план практичних дій на перспективу.

2. До власно обраної теми дослідження самостійно складіть послідовність дослідження програмних завдань враховуючи експериментальний характер дослідження

Завдання 7. Формулювання завдань дослідження.

1. Проаналізуйте наведений приклад

ПРИКЛАД

Проблемна ситуація полягає в тому, що плинність кадрів на підприємстві підвищилася в порівнянні з рівнем, що існував раніше і який вважали припустимим.

Проблема визначена як протиріччя між існуючою системою стабілізації кадрів і підвищенням ролі тих, хто звільняється з причин, які доступні управлінському регулюванню.

Мета – розробка пропозицій по оптимізації діяльності системи стабілізації кадрів підприємства.

Об'єкт дослідження – працівники підприємства, які звільняються по вищезгаданій групі причин.

Предмет дослідження – мотивація звільнень. Цей вибір заснований на припущенні, що мотив звільнення — це найчастіше реакція на недосконалу систему стабілізації кадрів, реакція свідомо негативна. Отже, аналіз мотивів звільнення покаже найбільш уразливі ланки системи, а це дозволить оперативно розробити практичні пропозиції, тобто забезпечити мету дослідження.

ПРИКЛАД

Проблемна ситуація полягає в тому, що плинність кадрів на підприємстві підвищилася в порівнянні з рівнем, що існував раніше і який вважали припустимим.

Проблема визначена як протиріччя між існуючою системою стабілізації кадрів і підвищенням ролі тих, хто звільняється з причин, які доступні управлінському регулюванню.

Мета – розробка пропозицій по оптимізації діяльності системи стабілізації кадрів підприємства.

Об'єкт дослідження – працівники підприємства, які звільняються по вищезгаданій групі причин.

Предмет дослідження – мотивація звільнень. Цей вибір заснований на припущенні, що мотив звільнення — це найчастіше реакція на недосконалу систему стабілізації кадрів, реакція свідомо негативна. Отже, аналіз мотивів звільнення покаже найбільш уразливі ланки системи, а це дозволить оперативно розробити практичні пропозиції, тобто забезпечити мету дослідження.

2. Визначте характер дослідження (теоретичне, теоретико-прикладне, експериментальне).
3. Сформулюйте до відповідного типу дослідження гіпотези дослідження:
 - 3.1. По відношенню до центральних завдань дослідження: а) основу; б) неоснову.
 - 3.2. За методом логічної структури: а) основу; б) гіпотезу-слідство.
 - 3.3. За змістом наукового припущення: а) описову; б) пояснювальну; в) прогнозну.
 - 3.4. За рівнем аналізу об'єктів, що вивчаються: а) теоретичну; б) статистичну; в) емпіричну.
4. Наведіть основні процедури формулювання, обґрунтування і перевірки гіпотез.

Розкрийте Ваше розуміння змісту цих процедур.

Завдання 8. Підготувати презентацію щодо основних етапів реалізації дослідження (використати зміст лекції).

1. Висвітлити такі питання:

- загальна характеристика етапів;
- особливості кожного з етапів реалізації дослідження.

2. Обов'язково подати приклад узагальненої структури організаційно-технічного плану дослідження, що відображає основні етапи реалізації та відсотковий розподіл загального часу проведення дослідження за ними.

3. Оформити презентацію (яскраво, виразно, доступно).

Завдання 9. Здійснити порівняльний аналіз різновидів планування: формулятивний, описовий (deskриптивний), аналітичний.

1. Охарактеризуйте специфіку формулятивного плану.
2. Охарактеризуйте специфіку описового (deskриптивного) плану.
3. Охарактеризуйте специфіку аналітичного плану.
4. Порівняйте вищезазначені різновиди планів та знайдіть відмінності.
5. Результати подайте у таблиці.

Завдання 10. Для наведеного прикладу дати якісно-кількісну характеристику генеральної сукупності, що підлягатиме вивченню в ході дослідження.

Для виконання цього завдання необхідно:

1. Визначити всі якісні ознаки, що характеризують генеральну сукупність відповідно до об'єкта й предмета дослідження.
2. Визначити (на ґрунті статистичних даних) кількісні характеристики генеральної сукупності згідно визначених якісних ознак.

Завдання 11. Підготувати презентацію щодо загальної характеристики методів обробки первинної інформації (використати зміст лекції).

1. Висвітлити такі питання:
 - загальна характеристика різновидів обробки (первинна, вторинна);
 - особливості етапів обробки.
2. Навести приклади обробки первинної інформації.
3. Оформити презентацію (яскраво, виразно, доступно).

Завдання 12. Побудувати для виміру будь-яких ознак номінальну, порядкову та метричну (інтервальну та ідеальну) шкали.

Для кожного прикладу шкали використовувати наступні кроки:

1. Використати всі процедури побудови шкал виміру з наведенням всіх дій.
2. Пояснити та обґрунтувати доцільність вибору континууму, індикаторів та обґрунтувати повноту й змістовність континууму для визначеної ознаки.
3. Оформити остаточний результат (яскраво, виразно, доступно).

Результатом виконання є 4 шкали (номінальна, порядкова, метрична інтервальна, метрична ідеальна) для виміру 4 різних ознак.

1. Скласти таблицю-класифікатор різних видів питань за схемою:

Критерій класифікації питання	види питань	характеристика питань	мета застосування	приклади та зразки питань
1. за формою				

2. Скласти наступні види питань для анкети за темою дослідження "ВНЗ очами студентів"

відкрите	про особистість	питання – контакт	непряме
напівзакрите	про факти дії	питання-фільтр	пряме
закрите альтернативне, (еальтернативне)	про уяву респондента	основне та контрольне до нього	питання - таблиця

1. Розробіть за темою Вашого дослідження анкету, для цього виконайте наступне:

- Розробіть вступ до анкети: преамбулу, звернення та інструкцію до заповнення.
- Розробіть "паспортичку", яка підтверджує наявність у респондентів контрольованих ознак, необхідних до цього дослідження у відповідності з розробленою вибірковою сукупністю.
- Підготуйте основну частину анкети (за темою Вашого дослідження).

2. Підготуйте інструментарій та анкету для проведення дослідження за темою "Думка студентів про викладачів ВНЗ"

3. Підготуйтеся до проведення експертної оцінки анкети, визначте найбільш складні питання Вашої анкети, запишіть їх номери.

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТА

Індивідуальна робота студента залежить від структури та змісту навчального предмету. Вона може включати наступні завдання:

- конспект із теми (модуля) за заданим планом або планом, який студент розробив самостійно (як виняток, для студентів денної форми навчання з невеликих за обсягом навчальних курсів та для студентів заочної форми навчання);
- реферат з теми (модуля) або вузької проблематики (як виняток, для студентів денної форми навчання з коротких навчальних курсів та для студентів заочної форми навчання);
- розв’язування та складання розрахункових або практичних (наприклад, ситуативних) задач різного рівня з теми (модуля) або курсу;
- розроблення теоретичних або прикладних (діючих) функціональних моделей явищ, процесів, конструкцій тощо;
- комплексний опис будови, властивостей, функцій, явищ, об’єктів, конструкцій тощо;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо.

Зразки індивідуальних навчальних завдань

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №1

До 1-го модуля виконати:

1. Підготувати доповідь на тему: «В чому полягає необхідність визначення певної методології дослідження?»

2. Підготувати реферати:

1. Роль й місце соціальних обстежень у житті суспільства.
2. Світова практика проведення панельних досліджень.

3. Виконати Вправу. Визначення проблеми, об’єкта, предмета дослідження.

Вас цікавить догляд за дітьми трудових мігрантів на Західній Україні. Із свого дослідження Ви знаєте, що за більшістю цих дітей в Україні доглядають родичі, які залишилися в Україні. Вам потрібно з'ясувати саме з якими родичами залишилися діти трудових мігрантів і чи повною мірою виконуються обов'язки по догляду за дітьми трудових мігрантів на західній Україні.

Завдання.

1. Назвіть широку / загальну проблему і тему Вашого дослідження.
2. Чому це питання є важливим для соціальної роботи в Україні?
3. Якими є мета і завдання Вашого дослідження?
4. Назвіть об'єкт і предмет дослідження.
5. Чи Ви вже маєте уявлення щодо методів, які Ви будете використовувати для вивчення цієї проблеми?

Приклад до виконання вправи 6.

Проблемна ситуація полягає в тому, що плинність кадрів на підприємстві підвищилася в порівнянні з рівнем, що існував раніше і який вважали припустимим.

Проблема визначена як протиріччя між існуючою системою стабілізації кадрів і підвищенням ролі тих, хто звільняється з причин, які доступні управлінському регулюванню.

Мета – розробка пропозицій по оптимізації діяльності системи стабілізації кадрів підприємства.

Об'єкт дослідження – працівники підприємства, які звільняються по вищезгаданих групі причин.

Предмет дослідження – мотивація звільнень. Цей вибір заснований на припущенні, що мотив звільнення — це найчастіше реакція на недосконалу систему стабілізації кадрів, реакція свідомо негативна. Отже, аналіз мотивів звільнення покаже найбільш уразливі ланки системи, а це дозволить оперативно розробити практичні пропозиції, тобто забезпечити мету дослідження.

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №1

До 2-го модуля виконати:

Доповідь:

1. Які основні види питань застосовують при складанні анкети?
2. Визначте основні етапи підготовки анкети.

Завдання для самостійної роботи (підготовки рефератів).

3. Скласти таблицю-класифікатор різних видів питань за схемою:

Критерій класифікації питання	види питань	характеристика питань	мета застосування	приклади та зразки питань
1. за формою				

Виконайте вправу:

Скласти порівняльну таблицю недоліків та переваг поштового опитування поряд з іншими видами опитування.

критерії для порівняння	види методів збору інформації		
	анкетування (очне, індивідуальне)	анкетування пресове, поштове	анкетування (очне, групове)
терміни проведення			
Витрати			
% повернення опитувальників			
специфіка проведення			
різні помилки та недоліки			
Анонімність			

достовірність інформації			
репрезентативність опитування			
мінімальний обсяг опитуваних			
перелік інструментарію			

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №2

До 1-го модуля виконати:

1. Підготувати доповідь на тему: «Які компоненти включає методика дослідження?»

2. Підготувати реферати:

1. Що таке пілотаж, та в яких випадках його проводять?

2. В чому полягає функціональне призначення плану дослідження та чим обґрунтовується необхідність його розробки?

3. Виконати Вправу:

Виконайте огляд літератури за визначеною проблемою.

Користуйтесь наступним алгоритмом дій:

1. Продемонструйте обізнаність з наявними знаннями за визначеною проблемою.

Дослідіть історію проблеми: Що зроблено іншими з цієї проблеми? Які аспекти вони вивчали? Які підходи застосовували? Які отримали результати? З якими труднощами зустрічалися?

2. Ідентифікуйте напрям наукового пошуку з досліджуваного питання, а також те, як саме нове дослідження пов'язане з попередніми.

3. Оцініть переваги попередніх досліджень та синтезуйте вже отримані результати наукового пошуку.

4. Підсумуйте зроблене – визначте як досліджувана проблема співвідноситься з великим обсягом взаємопов'язаних ідей.

5. Визначте свій вибір дослідницьких процедур на підставі набутого досвіду.

6. Обґрунтуйте власний підхід дослідження проблеми на підставі ґрунтовного аналізу попередників.

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №2

До 2-го модуля виконати:

Доповідь:

1. Анкетування–онлайн: можливості і обмеження.

2. За якими показниками необхідно проводити пілотаж?

Виконайте вправу:

1. Провести експертний аналіз декількох (3-4) питань анкети, яку запропонує викладач, за методикою Українського інституту соціальних досліджень.

Завдання для самостійної роботи (підготовки рефератів).

Визначте для кожного типу питання його характеристику, мету застосування, наведіть приклад.

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №3

До 1-го модуля виконати:

1. Підготувати доповідь на тему: «В чому полягає необхідність проведення процедури перевірки шкали за критеріями: обґрунтованість, стійкість, правильність?»

2. Підготувати реферати:

1. Розкрийте на прикладі сутність методу парних порівнянь: специфіка використання, виміру та обробки інформації.

2. Яку роль відіграють загальнонаукові методи?

3. Виконайте вправу:

Побудувати для виміру будь-яких ознак номінальну, порядкову та метричну (інтервальну та ідеальну) шкали.

Для кожного прикладу шкали використовувати наступні кроки:

1. Використати всі процедури побудови шкал виміру з наведенням всіх дій.

2. Пояснити та обґрунтувати доцільність вибору континууму, індикаторів та обґрунтувати повноту й змістовність континууму для визначеної ознаки.

3. Оформити остаточний результат (яскраво, виразно, доступно).

Результатом виконання є 4 шкали (номінальна, порядкова, метрична інтервальна, метрична ідеальна) для виміру 4 різних ознак.

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №3

До 2-го модуля виконати:

Доповідь:

1. Проаналізувати особливості анкетування: переваги та недоліки.

2. Скласти наступні види питань для анкети за темою дослідження «Адаптація іноземних студентів до навчання в УжНУ»

відкрите	про особистість	питання - контакт	непряме
напівзакрите	про факти дії	питання-фільтр	пряме
закрите альтернативне, неальтернативне)	про уяву респондента	основне та контрольне до нього	питання - таблиця

Завдання для самостійної роботи (підготовки рефератів).

1. Розглянути приклади поштових опитувальників, та опитувальників через пресу. Аналіз наведених прикладів здійснити за схемою:

- тип дослідження, різновид опитувальника;
- класифікація питань, які використано у наведеному опитувальнику;
- вартість такого дослідження в залежності від тиражу/вибірки;
- визначення мети та завдань дослідження;
- позитивні риси та недоліки опитувальника

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» № 4

До 1-го модуля виконати:

1. Підготувати доповідь на тему: «Визначте особливості багатомірного шкалювання з використанням шкали Осгуда».

2. Підготувати реферати:

1. Поняття соціального факту і соціального явища в історії соціології.

2. Генезис соціальних обстежень в історії розвитку соціологічної думки.

3. Виконайте вправу:

Формулювання завдань для експериментального дослідження.

1. Проаналізуйте наведений приклад формулювання завдань.

Приклад послідовності програмних завдань для експериментального дослідження.

1. Аналіз літератури і консультації зі спеціалістами для виявлення типового способу вирішення практичної проблеми на даному об'єкті.
2. Збір фактичних даних про ситуацію на об'єкті з використанням вже апробованих або спеціально створених методик для визначення засобів застосування типового варіанта рішення проблеми до даного об'єкта.
3. Розробка варіантів рішення проблеми та їхньої перевірки шляхом обговорення з експертами і, зрештою – експериментально.
4. Аналіз результатів соціального експерименту, корекція запропонованих нововведень, оцінка досягнутого ефекту, план практичних дій на перспективу.

2. До власно обраної теми дослідження самостійно складіть послідовність дослідження програмних завдань враховуючи експериментальний характер дослідження.

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» № 4

До 2-го модуля виконати:

Доповідь:

1. Визначте структуру анкети, її основні розділи.
2. Які існують типові помилки та зовнішні ознаки помилок, що допущені при конструюванні питань опитувальника?

Виконайте вправу:

2. Скласти порівняльну таблицю недоліків та переваг анкетування (очне, індивідуальне) поряд з іншими видами опитування.

критерії для порівняння	види методів збору інформації		
	поштового опитування	анкетування пресове, поштове	анкетування (очне, групове)
терміни проведення			
Витрати			
% повернення опитувальників			
специфіка проведення			
різні помилки та недоліки			
Анонімність			
достовірність інформації			
репрезентативність опитування			
мінімальний обсяг опитуваних			
перелік інструментарію			

Завдання для самостійної роботи (підготовки рефератів).

Розробіть за обраною темою дослідження програму, кошторис, робочий план та інструментарій опитування через пресу. Проведіть пілотажне опитування та виправте помилки, скорегуйте опитувальник з урахуванням рекомендацій.

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» № 5

До 1-го модуля виконати:

1. Підготувати доповідь на тему: «Які існують процедури для перевірки надійності шкал за критерієм "обґрунтованість"?»

2. Підготувати реферати:

1. Сутність процедур інтерпретації та операціоналізації основних понять дослідження. Поясніть їх зміст та наведіть приклад.
2. Особливості розвідувального, описового, аналітичного типів досліджень.

3. Виконайте вправу:

Підготувати презентацію щодо програми соціологічного дослідження (використати зміст лекції).

1. Висвітлити такі питання:

- функції програми;
- структура програми та її основні елементи;
- етапи розробки.

2. Обов'язково подати визначення всіх структурних елементів та після кожного з них навести приклад.

3. Оформити презентацію (яскраво, виразно, доступно).

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» № 5
До 2-го модуля виконати:

Доповідь:

1. Помилки при розробці анкети, рекомендації щодо їх уникнення.
2. Зберіть необхідну інформацію про вартість розміщення інформації у провідних газетах міста – для організації пресового опитування.

Виконайте вправу:

Завдання для самостійної роботи (підготовки рефератів).

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА

Мета: навчитися відрізняти та ідентифікувати на практичному прикладі різновиди опитувальних документів, їх складові частини. Проводити детальний експертний аналіз зразку опитувального документу

Кожному студенту пропонується індивідуальне завдання: розглянути зразок анкети або опитувальника та провести аналіз:

1. Який документ представлено?
 2. Який вид і тип дослідження передбачає розробку такого інструментарію?
 3. Проведіть класифікацію питань і типів шкал, які використовуються у наведеному документі?
 4. Спробуйте визначити мету і завдання дослідження, інструментарій якого наведено?
 5. Виявіть позитивні риси та недоліки типів питань і шкал, що використовуються?
- Складіть аналіз письмово.

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №6

До 1-го модуля виконати:

1. Підготувати доповідь на тему: «Які існують різновиди планів організації дослідження та в чому полягають їх відмінності?»

2. Підготувати реферати:

1. Які завдання належать до методологічного розділу програми соціологічного дослідження?
2. Проаналізуйте основні кроки процедури формулювання гіпотез.

3. Виконайте вправу:

Здійснити порівняльний аналіз різновидів планування: формулятивний, описовий (deskриптивний), аналітичний.

1. Охарактеризуйте специфіку формулятивного плану.
2. Охарактеризуйте специфіку описового (deskриптивного) плану.
3. Охарактеризуйте специфіку аналітичного плану.
4. Порівняйте вищезазначені різновиди планів та знайдіть відмінності.
5. Результати подайте у таблиці.

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №6
До 2-го модуля виконати:

Доповідь:

1. Запитання-фільтри » в соціологічному опитуванні.
2. Поняття «відкрите питання» в соціологічному опитуванні означає.

Виконайте вправу:

Дати характеристик різних видів питань, вказати їх у наведеному примірнику анкети
„Міграційні настрої студентської молоді“

1. Скажіть, Ви особисто хотіли б виїхати з країни назавжди, тобто на постійне місце проживання (Якщо ні, то переходьте до питання №5)
 - 1.1 Так, хотів (ла)
 - 1.2 Ні, не хотів (ла)
 - 1.3 Важко відповісти
2. Скажіть, будь ласка, що Ви робите або не робите для того, щоб виїхати за кордон назавжди?
 - 2.1 Так, роблю
 - 2.2 Збираюсь робити
 - 2.3 Не збираюсь нічого робити
 - 2.4 Важко відповісти
3. Що Ви робите для того, щоб виїхати за кордон назавжди?
 - 3.1 Заробляю, накопичую гроші
 - 3.2 Отримую освіту, вивчаю мову
 - 3.3 Відновлюю зв'язки з родичами, знаходжу друзів, знайомих за кордоном
 - 3.4 Оформляю документи
 - 3.5 Власна відповідь _____
 - 3.6 Важко відповісти
4. Якщо плануєте виїжджати, то в які країни саме?
 - 4.1 Країни Західної Європи
 - 4.2 Країни СНД (Росія, Білорусь, Молдова)
 - 4.3 Країни Балтії (Латвія, Литва)
 - 4.4 Країни далекого зарубіжжя (Південна/Північна Америка, Австралія, Канада)
5. Чи маєте Ви родичів, друзів в сусідніх країнах (Угорщині, Словаччині, Польщі):
 - 5.1 Так
 - 5.2 Ні
 - 5.3 Важко відповісти
6. Як часто Вам доводи лось відвідувати сусідню Угорщину:
 - 6.1 Один раз на кілька років
 - 6.2 Кілька разів на рік
 - 6.3 Кілька разів на місяць
 - 6.4 Не доводилось відвідувати жодного разу
 - 6.5 Важко відповісти
7. Як часто Вам доводи лось відвідувати сусідню Словаччину:

- 7.1 Один раз на кілька років
- 7.2 Кілька разів на рік
- 7.3 Кілька разів на місяць
- 7.4 Не доводилось відвідувати жодного разу
- 7.5 Важко відповісти
- 8. Як часто Вам доводи лось відвідувати сусідню Польщу:
 - 8.1 Один раз на кілька років
 - 8.2 Кілька разів на рік
 - 8.3 Кілька разів на місяць
 - 8.4 Не доводилось відвідувати жодного разу
 - 8.5 Важко відповісти
- 9. Яка була мета Ваших поїздки?
 - 9.1 Туризм
 - 9.2 Ділова поїздка (продаж та/чи придбання товарів)
 - 9.3 Відвідування родичів, друзів
 - 9.4 Лікування
 - 9.5 Навчання /стажування
 - 9.6 Власна відповідь _____
 - 9.7 Не доводилось відвідувати жодного разу
 - 9.8 Важко відповісти
- 10. Чи виникли у Вас проблеми із виїздом до сусідніх країн (Угорщина, Словаччина, Польща):
 - 10.1 Так
 - 10.2 Ні
 - 10.3 Важко відповісти
 - 10.4 Не знаю / не відвідую сусідні країни
- 11. Якщо проблеми виникли, то які саме?
 - 11.1 Проблеми із отриманням візи
 - 11.2 Проблеми із проходженням паспортного контролю
 - 11.3 Тривале очікування перетину кордону
 - 11.4 Власна відповідь _____
 - 11.5 Не доводилось відвідувати жодного разу
 - 11.6 Важко відповісти
- 12. Як Ви думаєте, чому сьогодні люди виїжджають закордон на довгий строк?
 - 12.1 Не від хорошого життя (корупція, нестабільність, корупція)
 - 12.2 В пошуках роботи, заробітків
 - 12.3 Побачити світ, інших людей, культури
 - 12.4 Для освіти, підвищення кваліфікації
 - 12.5 Для самореалізації, кращого життя
 - 12.6 Власна відповідь _____
 - 12.7. Важко відповісти
- 13. Як Ви думаєте, мігрантів, які збираються за кордон на довгий час, планують повернутись в Україну?
 - 13.1 Так, планують повернутись
 - 13.2 Ні, не планують повертатись
 - 13.3 Важко відповісти
- 14. Серед Ваших знайомих, рідних є люди, які виїхали за кордон на постійне місце проживання?
 - 14.1 Так, є
 - 14.2 Ні, нема
 - 14.3 Важко відповісти
- 15. На Вашу думку, якими найпоширенішими видами економічної діяльності трудових мігрантів:
 - 15.1 Будівництво
 - 15.2 Робота домашньої прислуги

- 15.3 Оптова й роздрібна торгівля
- 15.4 Сільське господарство
- 15.5 Промисловість
- 15.6 Власна відповідь _____
- 15.7 Важко відповісти
- 16. На Вашу думку, трудова міграція дає можливість:
 - 16.1 Забезпечити добробут багатьох сімей
 - 16.2 Зменшити напруженість на ринку праці
 - 16.3 Сприяти валютним надходженням від трудових емігрантів, що в подальшому інвестуються в економіку країни
 - 16.4 Підвищувати кваліфікацію працівників, переймати досвід інших країн для його подальшого застосування на Батьківщині
 - 16.5 Здійснювати тимчасову міграцію як альтернативу виїзду на постійне місце проживання
 - 16.6 Інше _____
- 17. Перерахуйте основні небезпеки або загрози, з якими можете стикнутися мігрант?
 - 17.1 Важко знайти роботу
 - 17.2 Не знання мови в країні перебування
 - 17.3 Торгівля людьми, негідні умови праці та проживання, недоплата з/п з сторони роботодавця
 - 17.4 Незнання законів в країні перебування
 - 17.5 Проблеми з оформленням легального перебування і працевлаштування
 - 17.6 Власна відповідь _____
 - 17.7 Важко відповісти
- 18. На Вашу думку, які люди зараз, в наші дні від'їжджають за кордон назавжди?
 - 18.1 Багаті люди, у кого є гроші
 - 18.2 Люди певних професій (вчені, творчі люди, спеціалісти в певній сфері)
 - 18.3 Розумні, освідчені, талановиті, інтелігенція
 - 18.4 Бідні, розчаровані, хто не може самореалізуватись в Україні
 - 18.5 Різні, в кого є можливість
 - 18.6 В кого є родичі, знайомі, зв'язки
 - 18.7 Власна відповідь _____
- 19. Ви особисто засуджуєте українців, які назавжди виїжджають за кордон?
 - 21.1 Засуджую
 - 21.2 Не засуджую
 - 21.3 Важко відповісти
- 20. Як Ви вважаєте, вважаєте, в найближчий час кількість людей, які виїдають за кордон назавжди буде збільшуватись чи зменшуватись? (Якщо ні, то переходьте до питання №24)
 - 20.1 Буде збільшуватись
 - 20.2 Буде зменшуватись
 - 20.3 Важко відповісти
- 21. Чому Ви думаєте, що в найближчий час кількість людей, що назавжди виїдуть за кордон, буде збільшуватись?
 - 21.1 Через нестабільність в країні, нема перспектив, не врегульована політика
 - 21.2 Закордоном життя краще, більше можливості самореалізації
 - 21.3 Через низький рівень життя, бідність, безробіття, інфляцію
 - 21.4 З'явилося більше можливостей виїхати, побачити інше життя
 - 21.5 Власна відповідь _____
 - 21.6 Важко відповісти
- 22. Як Ви думаєте, це добре чи погано, що багато науковців України назавжди виїжджають за кордон? (Якщо погано, то переходьте до питання №24)
 - 22.1 Так, це добре
 - 22.2 Ні, це погано

- 22.3 Важко відповісти
23. Чому Ви вважаєте, що це добре, коли вчені виїжджають назавжди працювати за кордон?
- 23.1 Наукова робота за кордоном краще оплачується
- 23.2 Можливість підвищити свою кваліфікацію, краще самореалізуватись
- 23.3 За кордоном кращі умови розвитку науки, науковці більш потрібні
- 23.4 Наукою потрібно займатися всюди, не залежно від країни
- 23.5 В країні нема перспектив розвитку науки, науковці нікому не потрібні
- 23.6 Власна відповідь _____
- 23.6 Важко відповісти
24. Чому Ви вважаєте, що це погано, коли українські науковці виїжджають назавжди за кордон?
- 24.1 З країни виїжджають найкращі, відбувається «відтік мізків»
- 24.2 Люди отримали освіту в Україні, а працювати будуть на користь інших держав
- 24.3 В країні нема достойної оплати праці науковців, нема умов для наукової роботи
- 24.4 Це погано для економіки України
- 24.5 Власна відповідь _____
- 24.6 Важко відповісти
25. 25.1 Чол.
- 25.2. Жін.
26. Ваш вік:
- 26.1. До 20 років
- 26.2. 20-35 р.
27. Освіта:
- 27.1. Початкова 27. 5.Середньо - професійна (технікум)
- 27.2. Неповна середня 27.6.Незакінчена вища
- 27.3. Повна середня 27.7.Вища
- 27.4. Навчально-професійна (коледж)
28. На якому факультеті Ви навчаєтесь _____
29. Жителем якого району Ви є: _____
- 29.1. Міста
- 29.2. Селище міського типу
29. 3. Села
- 30.Чи має місцевість Вашого проживання статус гірського регіону:
- 30.1Так
- 30.2Ні
- Завдання для самостійної роботи (підготовки рефератів).
4. Підготуйте інструментарій та анкету для проведення дослідження за темою "Думка студентів про виїзд за кордон на працевлаштування"

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №7

До 1-го модуля виконати:

- 1.Підготувати доповідь на тему: «Поясніть специфіку побудови та використання шкали Терстоуна»
- 2.Підготувати реферати:
 1. Чи повинен існувати зв'язок між визначеною методологією та методикою дослідження?
 2. Розкрийте специфіку побудови, використання шкали Гуттмана для здійснення багатомірного виміру в соціології.
- 3.Виконайте вправу:

Для наведеного прикладу дати якісно-кількісну характеристику генеральної сукупності, що підлягатиме вивченню в ході дослідження.

Для виконання цього завдання необхідно:

1. Визначити всі якісні ознаки, що характеризують генеральну сукупність відповідно до об'єкта й предмета дослідження.
2. Визначити (на ґрунті статистичних даних) кількісні характеристики генеральної сукупності згідно визначених якісних ознак.

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №7

До 2-го модуля виконати:

Доповідь:

1. Яких правил проектування анкет необхідно дотримуватись?
2. В чому полягає специфіка складання опитувальника – анкети.

Виконайте вправу: Підготуйте інструментарій та анкету для проведення дослідження за темою "Думка студентів щодо здорового способу життя"

Завдання для самостійної роботи (підготовки рефератів).

Розробіть основні питання до власнoобраної теми дослідження.

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №8

До 1-го модуля виконати:

1. Підготувати доповідь на тему: «Розкрийте особливості використання й побудови шкали Лайкерта для здійснення багатомірного виміру в соціології.»

2. Підготувати реферати:

1. Обстежувана сукупність: її обґрунтування, розрахунок та схема формування.
2. Різновиди соціологічних досліджень, їх особливості.

3. Виконайте вправу:

Підготувати презентацію щодо загальної характеристики методів обробки первинної інформації (використати зміст лекції) .

1. Висвітлити такі питання:

- загальна характеристика різновидів обробки (первинна, вторинна);
- особливості етапів обробки.

2. Навести приклади обробки первинної інформації.

3. Оформити презентацію (яскраво, виразно, доступно).

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №8

До 2-го модуля виконати:

Доповідь:

1. Які вимоги існують до вибіркової сукупності при проведенні поштового опитування?
2. У який день тижня краще відправляти опитувальники респондентам?

Виконайте вправу: Скласти порівняльну таблицю недоліків та переваг онлайн -опитування поряд з іншими видами опитування.

--

критерії для порівняння	анкетування (очне, індивідуальне)	анкетування пресове, поштове
терміни проведення		
витрати		
% повернення опитувальників		
специфіка проведення		
різні помилки та недоліки		
анонімність		
достовірність інформації		
репрезентативність опитування		
мінімальний обсяг опитуваних		
перелік інструментарію		

Завдання для самостійної роботи (підготовки рефератів).

Розглянути приклади поштових опитувальників, та опитувальників через пресу. Аналіз наведених прикладів здійснити за схемою:

- тип дослідження, різновид опитувальника;
- класифікація питань, які використано у наведеному опитувальнику;
- вартість такого дослідження в залежності від тиражу/вибірки;
- визначення мети та завдань дослідження;
- позитивні риси та недоліки опитувальника.

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №9

До 1-го модуля виконати:

1. Підготувати доповідь на тему: «Розкрийте зміст процедур для перевірки надійності шкал за критерієм "стійкість"»?

2. Підготувати реферати:

1. Схема розробки програми дослідження, основні етапи.
2. Поясніть доречність використання процедур для перевірки надійності шкал за критерієм "правильність"?

3. Виконайте вправу:

Завдання. Підготувати презентацію щодо основних етапів реалізації дослідження (використати зміст лекції).

1. Висвітлити такі питання:

- загальна характеристика етапів;
- особливості кожного з етапів реалізації дослідження.

2. Обов'язково подати приклад узагальненої структури організаційно-технічного плану дослідження, що відображає основні етапи реалізації та відсотковий розподіл загального часу проведення дослідження за ними.

3. Оформити презентацію (яскраво, виразно, доступно).

До 2-го модуля виконати:

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №9

Доповідь:

1. Визначте для кожного типу питання його характеристику, мету застосування, наведіть приклад.
2. Які документи бажано включити до переліку інструментарію?

Виконайте вправу:

4. Скласти наступні види питань для анкети за темою дослідження "Міграція очима студентів"

відкрите	про особистість	питання - контакт	непряме
напівзакрите	про факти дії	питання-фільтр	пряме
закрите альтернативне, (еальтернативне)	про уяву респондента	основне та контрольне до нього	питання - таблиця

Завдання для самостійної роботи (підготовки рефератів).

Зберіть необхідну інформацію про вартість розміщення інформації у провідних газетах міста – для організації пресового опитування.

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №10

До 1-го модуля виконати:

1. Підготувати доповідь на тему: «Функції та особливості всіх соціальних досліджень.»

2. Підготувати реферати:

1. Основні компоненти програми соціологічного дослідження, їх стисла характеристика.
2. Типові помилки в розробці програми дослідження.

3. Виконайте вправу:

Помилки при формулюванні питань анкети Наведіть власні приклади.

Найбільша кількість помилок виникає на етапі формулювання питань. Погано сформульоване питання може призвести до перекручування інформації та, як наслідок, до зниження вірогідності результатів дослідження.

Наводимо помилки, які найчастіше трапляються при постановці питань.

а) Використання спеціальних термінів та складних формулювань.

Респонденти, як правило, різняться статтю, віком, рівнем освіти та іншими показниками. Тому анкету слід складати мовою, зрозумілою для всіх груп респондентів.

Приклади невдало сформульованих питань:

* Які з перелічених характеристик взуття є найбільш важливими для Вас при прийнятті рішення про його купівлю?

- Наявність супінатора;

- Амортизуючий ефект;

* Чи приймали Ви спазмолітики / седативні препарати за останні 6 місяців?

* Вкажіть, будь ласка, Ваш професійний статус _____

б) Використання неоднозначних слів та виразів.

Невдале формулювання питання	Вдале формулювання питання
Як часто Ви використовуєте фарби для волосся? 1 Ніколи; 2 Зрідка; 3 Іноді; 4 Часто. Примітка. Для одного респондента 1 раз на місяць - "часто", для іншого - "рідко".	Як часто Ви використовуєте фарби для волосся? 1. Частіш одного разу на місяць; 2. 1 раз на місяць; 3. Кожні 2 чи 3 місяці; 4. Рідше одного разу в 3 місяці; 5. Ніколи не використовую.

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №10

До 2-го модуля виконати:

Доповідь:

Класифікація різновидів питань у залежності від критеріїв.

Правила формулювання питань.

Виконайте вправу: Дати характеристику різних видів питань, вказати їх у наведеному примірнику анкети

АНКЕТА

«Оцінка використання соціальних зв'язків в Закарпатському соціумі». Проводять викладачі кафедри «Соціології та соціальної роботи». Всі відповіді є анонімними, результати будуть представлені в узагальненому вигляді.

1. Як Ви вважаєте, більшості людей можна довіряти?

1.1 Так 1.2 Ні 1.3 Важко відповісти

2. Чи довіряєте Ви жителям свого будинку, сусіднього двору (для села - вулиці)

2.1 Цілком довіряю 2.2 Скоріше так, ніж ні 2.3 В цілому не довіряю 2.4 Скоріше ні, ніж так

3. Чи довіряєте Ви жителям свого міста (села)?

3.1 Цілком довіряю

3.2 Скоріше так, ніж ні

3.3 В цілому не довіряю

3.4 Скоріше ні, ніж так

4. Якщо Ви опинилися у важкій ситуації, на чию допомогу, в першу чергу розраховуєте? (3 варіанта)

4.1 Тільки на самого себе.

4.2 Родичів, членів сім'ї.

4.3 Друзів, знайомих.

4.4 Колег по роботі.

4.5 Сусідів.

4.6 Керівництві організації, в якій працюю.

4.7 Державним органам, установам.

4.8 Громадським організаціям.

4.9 Релігійним організаціям.

5.

Чи звертаєтесь Ви за допомогою до неформальних зв'язків для вирішення проблем...	Так	Ні	Важко сказати
Для захисту своїх прав			
Для отримання медичної допомоги, соціальних пільг, допомоги			
Для пошуку роботи і працевлаштування			
Для організації власної справи			
Для влаштування в освітній заклад			
Для покращення житлових умов			
Для реєстрації приватних, земельних і інших прав			
В інших цілях			

6. Які види допомоги Ви, Ваша сім'я регулярно або досить часто отримує від родичів, друзів?

6.1 Психологічна підтримка, поради

6.2 Транспортна допомога

6.3 Допомога при ремонті, будівництві будинку, дачі, автомобіля

6.4 Допомога при пошуку роботи, працевлаштуванні

- 6.5 Допомога на городі
- 6.6 Позичанні грошей, кредити
- 6.7 Допомога продуктами
- 6.8 Допомога в організації свят або ритуальних подій
- 6.9 Допомога по господарству (прибирання, купівля продуктів..)
- 6.10 Допомога по догляду за дитиною
- 6.11 Сприяння в отриманні різних соціальних послуг
- 6.12 Власна відповідь
- 6.13 Ніякі види допомоги
- 7. Найбільш дієвим способом пошуку роботи безробітним є....
- 7.1 Державна служба зайнятості
- 7.2 Допомога друзів, знайомих
- 7.3 Допомога родичів
- 7.4 Звернення на пряму в підприємство
- 7.5 Інтернет і ЗМІ оголошення
- 7.6 Через державний розподіл
- 8. Які основні перепони до того, що безробітному відмовляють в роботі
- 8.1 Відсутність досвіду
- 8.2 Відсутність корисних зв'язків
- 8.3 Низький рівень підготовки
- 8.4 Завищені вимоги до зарплати
- 8.5 Власна відповідь
- 9. Наявність вищої освіти є основною передумовою до працевлаштування
- 9.1 Так 9.2 Ні 9.3 Важко сказати
- 9. Чи змінилося Ваше матеріальне положення за останній рік?
- 8.1 Матеріальне положення покращилось
- 8.2 Матеріальне положення не змінилось
- 8.3 Матеріальне положення погіршилось
- 10.

Характер потреби респондентів допомоги зі сторони	Зросла	Зменшилась	Залишилась без змін	Важко відповісти
Родичів				
Друзів				
Знайомих				
Громадських організації				
Сусідів				
Колег по роботі (навчанню)				
Земляків				
Державних установ				
Релігійних установ				
Керівництва				

- 11. Чол. 2. Жін.
- 12. Ваш вік:
 - 1. До 20 років
 - 2. 20-30 р.
 - 3. 30-50 р.
 - 6. 56-60 р.
- 13. Освіта:
 - 1. Початкова
 - 5. Середньо - професійна (технікум)

2. Неповна середня
3. Повна середня
4. Навчально-професійна (коледж)
14. Професія до втрати роботи _____
15. Чи присвоєний Вам статус безробітного?
1. так 2. ні
59. Жителем якого району Ви є: _____
1. Міста 3. Села
2. Селище міського значення

Дякуємо за відповіді!

Завдання для самостійної роботи (підготовки рефератів).

Скласти наступні види питань для анкети за темою дослідження "Алкоголізм очима студентів"

відкрите	про особистість	питання - контакт	непряме
напівзакрите	про факти дії	питання-фільтр	пряме
закрите (альтернативне, неальтернативне)	про уяву респондента	основне та контрольне до нього	питання - таблиця

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №11

До 1-го модуля виконати:

3. 1. Підготувати доповідь на тему: «Розкрийте специфіку побудови, використання шкали Гуттмана для здійснення багатомірного виміру в соціології»

2. Підготувати реферати:

3. Чи повинен існувати зв'язок між визначеною методологією та методикою дослідження?
4. Точкове, повторне, панельне дослідження.

3. Виконайте вправу

Визначте мету дослідження та побудуйте систему завдань.

1. Для визначення мети дослідження важливо пам'ятати про тип дослідження.

Тип дослідження	Мета
Розвідувальний	Формулювання проблеми й описової гіпотези
Описовий	Визначення якісно-кількісних характеристик об'єкта, розрахунок тісноти зв'язків, формулювання пояснювальної гіпотези
Аналітичний	Визначення причинно-наслідкових зв'язків об'єкта

Метою дослідження може бути:	Приклад
- одержання описової інформації, збір соціальної статистики	• соціально-демографічна структура тих, що звільняються і влаштовуються на підприємство; • відношення працюючих до запланованого нововведення; • статистика порушень трудової дисципліни до і після спеціальних адміністративних заходів щодо зміцнення дисципліни;
- розробка діагнозу	• аналіз причин формування проблемної ситуації і розробка прогнозів її можливого розвитку; • оцінка ефективності можливих варіантів управлінських впливів на проблемну ситуацію;

- розробка практичних рекомендацій з управлінського впливу на ситуацію, яку досліджуємо	• обґрунтування й оцінка управлінських рішень
- формування пропозицій по створенню спеціалізованих функціональних підрозділів	• розробка нормативних документів, які визначають права, обов'язки і зміст роботи цих підрозділів; • контроль за постановкою роботи на початкових стадіях функціонування підрозділів

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №11

До 2-го модуля виконати:

1. Підготувати доповідь на тему: «Фундаментальні соціологічні дослідження як основа розвитку науки, основні напрямки.»

2. Підготувати реферати:

Чи може спиратись дослідження будь-якого соціального явища одночасно на комплекс методологічних принципів?

Поясніть доречність використання процедур для перевірки надійності шкал за критерієм "правильність"?

3. Виконайте вправу

Інформаційно-пошуковий аналіз розробленості теми, огляд літератури. Планування огляду літератури.

1. Укладіть перелік тем, що стосуються визначеної вами головної проблеми і потребує вивчення у Вашому огляді літератури.

2. Які типи публікацій Ви будете використовувати для збирання інформації? Назвіть інші джерела інформації.

3. Знайдіть щонайменше дві статті, що стосуються Вашої теми. Намагайтеся відшукати принаймні одну теоретичну або описову статтю і одну статтю дослідницького характеру.

4. Зробіть стислий критичний огляд кожної статті, відповідаючи на такі запитання: а) про яку основну ідею та які основні результати повідомляється в кожній із цих статей?; б) дайте критичну оцінку кожній статті, оцінивши якість виконаного дослідження/логіки наведених теоретичних аргументів/якості поданого опису; в) поясніть, наскільки важливими є ці статті для вибраної Вами теми дослідження.

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №12

До 1-го модуля виконати:

1. Підготувати доповідь на тему: «Поняття соціального факту і соціального явища в історії соціології.

2. Підготувати реферати:

1. **Поняття шкали (еталону) виміру у соціології. Вимірювальна процедура та вимоги до неї.**

2. **Загальна характеристика номінальних шкал. Статистичні критерії, що використовуються для номінальних шкал.**

3. Виконайте вправу

Чітке визначення головної проблеми дослідження.

Вам необхідно звузити або акцентувати Вашу тему у вигляді формулювання проблем (и) або запитань для вивчення в окремому дослідницькому проекті.

1. Назвіть теми, що стосуються *широкої проблеми* та сформульовані у вигляді запитань, які можна було б дослідити стосовно цієї проблеми?

2. Виберіть одну *головну*, найважливішу для вас *проблему*, подану у вигляді запитання для Вашого дослідження.

3. Чи існують будь-які *вторинні часткові проблеми*, які варто окреслити у вигляді дослідницьких запитань для з'ясування акценту, зробленого у пропозиції дослідження?

4. Зробіть будь-які можливі *припущення і передбачення* стосовно того, що саме Ви зможете виявити.

5. Захистіть зроблений вибір *головної проблеми* як основного акценту Вашої роботи.

Приклади формулювання проблем до вправи 3.	
Приклад проблемної ситуації	Формулювання проблеми
<i>Недостатня ефективність форм бригадної організації праці може бути наслідком як технологічних, так і економічних умов, тоді соціологічне дослідження покаже лише соціальні наслідки і не дасть засобів для радикального рішення проблемної ситуації.</i>	1. Вичленувати найбільш істотні елементи і фактори проблеми, що у компетенції соціолога.
<i>При вивченні плинності кадрів виділяється вага різних її видів: а) неминуча плинність (природний) відтік, пов'язаний зі смертю, інвалідністю, виходом на пенсію); б) суспільно необхідна плинність (служба в армії, навчання); в) плинність, що суспільно допускається, (зміна роботи із сімейних обставин: виховання дітей, утворення родини й ін.. зміна професії або професійний ріст і т.п.); г) небажана плинність, доступна управлінським впливам (внаслідок конфліктів, які можна вирішити силами колективу, порушення процесу адаптації працівників з малим стажем). Інформація про перші три види плинності береться з відомчої статистики, а про останній — зі спеціального дослідження.</i>	2. Вичленувати вже відомі елементи проблемної ситуації, які не вимагають спеціального аналізу і виступають як інформаційна база для розгляду невідомих елементів.
<i>Проблемна ситуація полягає у недостатньому використанні соціальних факторів для підвищення продуктивності праці, дослідник виділив наступні соціальні фактори: а) можливість ефективно працювати (працездатність); б) уміння ефективно працювати (освіта і кваліфікація); в) бажання працювати (відношення до праці). Дослідник виділив головний фактор - відношення до праці, та формулює основну проблему дослідження як протиріччя між провідною роллю цього фактора в сучасних умовах і його недостатнім обліком в організації виробництва. Звідси впливають інші протиріччя, наприклад, між високим рівнем кваліфікації працівника (умінням) і низькою зацікавленістю (бажанням) працювати з повною віддачею.</i>	3. Виділити в проблемній ситуації головні і другорядні компоненти, щоб визначити основний напрямок дослідницького пошуку.
4. Проаналізувати вже існуючі рішення аналогічних проблем, ознайомитися з літературою, досвідом своїх колег. Це допоможе соціологу конкретизувати проблему дослідження, максимально адаптувати її до специфіки власного підприємства.	

До 2-го модуля виконати:

Доповідь:

Анкетне опитування: його можливості, різновиди, об'єкт, предмет та межі застосування.

Дихотомічні питання в соціологічній анкеті.

Виконайте вправу: Загальні цілі "пілотажу" питань.

1. Чи витримані вимоги до мови опитуваного, чи не сталося так, що для частини респондентів мова занадто важка, для іншої, навпаки, примітивна?

2. Чи усі питання і варіанти відповідей зрозумілі?

3. Чи не занадто абстрактні питання, або чи не занадто вони конкретні?
4. Чи зрозумілі респонденту одиниці виміру, присутні в анкеті?
5. Чи зберігається логічна структура питання? Вона включає: область відомої інформації, область невідомого (про що питається) і область пошуку відповіді (закрите, відкрите питання).
6. Який контекст питання, чи не слід його змінити, як тлумачити відповідь саме в цьому контексті?
7. Чи передбачені варіанти ухилення від відповіді, тобто право не відповідати?
8. Чи добре зрозуміла область пошуку відповіді, тобто чи зрозумілі альтернативи, умови вибору одного або декількох варіантів відповіді, подробиці вільної відповіді, зміщення ряду відповідей і т.п.?
9. Чи немає перетину логічних основ у варіантах відповіді?
10. Чи збалансовані упорядковані шкали, чи немає зсуву в позитивний або негативний полюс шкали? Особливо важливо передбачити середню позицію на шкалі.
11. Чи виділені тематичні блоки питань так, щоб створити психологічний комфорт респонденту?
12. Чи компетентні опитувані для відповідей на питання, чи не варто включити "фільтр" на компетентність?
13. Чи немає небезпеки виснажити опитуваного, як цього уникнути, як знизити монотонність?
14. Чи достатньо надійна пам'ять опитуваного для відповідей на питання про минулі події, чи не варто підстрахуватися на цей випадок?
15. Чи немає небезпеки отримання "очікуваних" або стереотипних відповідей?
16. Чи не занадто численні варіанти відповідей на питання, чи зможуть респонденти справитися з таким переліком варіантів, як скоротити їх число або як розчленувати їх по блоках?
17. Чи немає побоювань викликати недовіру або які-небудь негативні емоції в опитуваних?
18. Чи не занадто зачіпає самолюбство або інтимні сторони життя опитуваного?
19. Які відповіді варто витлумачувати буквально, а які - розуміти не в буквальному значенні, і в якому саме; як здійснити контроль за інтерпретацією відповіді?
20. Чи усе в порядку з графічним оформленням опитувального листа, чи немає переносів у значеннєвих частинах, наскільки чітко виділені шрифтами питання та інструкція для відповіді, чи немає монотонності, одноманітності в оформленні?
21. Які пункти варто було б особливо старанно перевірити в пробному дослідженні, чи не можна сформулювати для них альтернативи і перевірити з наявним варіантом?

Завдання для самостійної роботи (підготовки рефератів).

Скласти наступні види питань для анкети за темою дослідження "Соціологія очима студентів"

відкрите	про особистість	питання – контакт	непряме
напівзакрите	про факти дії	питання-фільтр	пряме
закрите альтернативне, (еальтернативне)	про уяву респондента	основне та контрольне до нього	питання - таблиця

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №13

До 1-го модуля виконати:

1. Підготувати доповідь на тему: «Завдяки чому визначається обґрунтованість проведеного дослідження?
2. Підготувати реферати:
 1. Які завдання належать до методико–інструментального розділу програми соціологічного дослідження?
 2. Яким чином пов'язані та співіснують методологія та теорії пізнання?

3. Виконайте вправу

Вправа 5. Виконайте огляд літератури за визначеною проблемою.

Користуйтеся наступним алгоритмом дій:

1. Продемонструйте обізнаність з наявними знаннями за визначеною проблемою.

Дослідіть історію проблеми:

Що зроблено іншими з цієї проблеми?

Які аспекти вони вивчали?

Які підходи застосовували?

Які отримали результати?

З якими труднощами зустрічалися?

2. Ідентифікуйте напрям наукового пошуку з досліджуваного питання, а також те, як саме нове дослідження пов'язане з попередніми.

3. Оцініть переваги попередніх досліджень та синтезуйте вже отримані результати наукового пошуку.

4. Підсумуйте зроблене – визначте як досліджувана проблема співвідноситься з великим обсягом взаємопов'язаних ідей.

5. Визначте свій вибір дослідницьких процедур на підставі набутого досвіду.

6. Обґрунтуйте власний підхід дослідження проблеми на підставі ґрунтовного аналізу попередників.

Рекомендації для виконання вправи 5.

Для огляду літератури використовуйте такі типи:

1. Для самонавчання.

2. Контекстуальний огляд літератури. Знаходить своє місце переважно на початку статті або звіту. Така вступна частина тексту підкреслює значущість та відповідність досліджуваного питання.

3. Історичний огляд літератури. Простежує шлях розвитку наукової ідеї. Є корисним у вивченні найважливіших концепцій у певній галузі, а також при першому знайомстві із сферою дослідження.

4. Теоретичний огляд літератури. Описує та порівнює різні теорії, що прагнуть пояснити одне явище, та оцінює слушність зроблених пояснень. Поєднання двох теорій в одну або подальший розвиток уже наявної теорії створює гібрид - історико-теоретичний огляд літератури.

5. Інтегративний огляд літератури є результатом подання наявного стану знань та зведення в одну цілісну картину непорівнянних наукових повідомлень. Висвітлює сучасний стан знань. Різновидом цього є методологічний огляд літератури. Тут оцінюється методологічна значущість попередніх досліджень. Описуються як відмінні підходи, моделі, так і способи вимірювання тощо, що призвели до суперечливих результатів. Особливим технічним прийомом в обох випадках є мета-аналіз. Дослідник збирає деталі (часто комп'ютеризованим способом), що стосуються великої кількості наукових проектів (обсяг вибірки, дата публікації, ступінь впливу змінних тощо), а потім статистично аналізує цю інформацію та підсумовує її.

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №13

До 2-го модуля виконати:

Доповідь:

1. Поштове опитування.

2. Недоліки поштових опитувань.

Виконайте вправу:

ЗАВДАННЯ. На тлі проведеного аналізу, до кожного питання запропонуйте відредагований варіант запитання, що уникає висловлені помилки.

13. Як Ти оцінюєш шанси на реалізацію своїх життєвих планів?

1. Дуже великі
2. Великі
3. Середні
4. Малі
5. Дуже малі
6. Важко відповісти

14. Часто молодь після закінчення школи прагне продовжити навчання у вищій школі. Чому, на Твою думку, молодь так масово прагне здобувати вищу освіту? (вибери три відповіді)

1. Високий заробіток
2. Уникнення безробіття
3. Здобути цікаву професію
4. Легше життя
5. Незалежність, самостійність
6. Інтелектуальний розвиток, самовдосконалення
7. Легше працевлаштуватися в країні
8. Легше працевлаштуватися за кордоном
9. Визнання, повага від інших людей
10. Можливість виїхати до великого міста
11. Знаходження легшої роботи
12. Інше, що саме? (вказіть) _____

15. Якщо була б можливість, чи хотів(-ла) би Ти навчатися за кордоном ?

1. Так
2. Ні (перейти до питання №31)
3. Не знаю (перейти до питання №31)

16. В якій країні хотів(-ла) б навчатись? (вкази) _____.

17. Чому б Ти хотів(-ла) навчатися за кордоном
Отримати диплом іноземного університету

1. Пізнати світ
2. Там вищий рівень навчання, краща освіта
3. Можливість виїхати з країни
4. Краще обладнані лабораторії, бібліотеки
5. Вищий рівень життя
6. Легше знайти роботу
7. Легше самореалізуватися

Інше (вкази) _____

1. Як часто Тобі доводилось бувати за кордоном ? (вибери одну відповідь)

1. Один раз на кілька років
2. Кілька разів на рік
3. Кілька разів на місяць
4. Не доводилось відвідувати жодного разу
5. Важко відповісти

2. Яка була мета Твоїх поїздок (вибери декілька відповідей)?

1. Туризм
2. Ділова поїздка (продаж та/чи придбання товарів)
3. Відвідування родичів, друзів
4. Лікування

5. Навчання /стажування
 6. Власна відповідь
 7. Не доводилось відвідувати жодного разу
 8. Важко відповісти
3. Чи виникли у Тебе проблеми із виїздом до сусідніх країн (Угорщина, Словаччина, Польща)?
1. Так
 2. Ні
 3. Важко відповісти
 4. Не знаю / не відвідую сусідні країни
4. Якщо проблеми виникли, то яка найчастіше? (вибери одну відповідь)
1. Проблеми із отриманням візи
 2. Проблеми із проходженням паспортного контролю
 3. Тривале очікування перетину кордону
 4. Власна відповідь
 5. Не доводилось відвідувати жодного разу
 6. Важко відповісти
5. Що Ви робите для того, щоб виїхати за кордон назавжди? ?
1. Заробляю, накопичую гроші
 2. Отримую освіту, вивчаю мову
 3. Відновлюю зв'язки з родичами, знаходжу друзів, знайомих за кордоном
 4. Оформляю документи
 5. Власна відповідь _____
 6. Важко відповісти
6. Якщо довгий час будеш лишатись без роботи, то чому надаш перевагу
1. Відкрити власну справу
 2. Поїхати за кордон на заробітки
 2. Працювати за тимчасовим договором із підприємством
 4. Жити за рахунок особистого підсобного господарства
 5. Тимчасові, випадкові підробітки
 6. Надіятися на центр зайнятості
 7. Власна відповідь
 8. Важко відповісти
7. Якщо відкривати власну справу у Твоїй місцевості, то в якій сфері існують сприятливі умови?
1. Промислове виробництво товарів
 2. Виробництво сільськогосподарської продукції
 3. Будівництво
 4. Посередницькі послуги при купівлі-продажі
 5. Сфера обслуговування
 6. Громадське харчування
 7. Надання соціальних послуг (догляд за інвалідами, хворими, перестарілими і т.д)
 8. Власна відповідь _____
 9. Важко відповісти
8. Що в першу чергу означає для Тебе організація власної справи?
1. Можливість реалізовувати свої здібності
 2. Забезпечення нормального життя для себе і своєї сім'ї

3. Забезпечення свого майбутнього
4. Незалежністю в прийнятті рішень
5. Принесення користі своєму місту, селі
6. Власна відповідь _____
7. Важко відповісти

Завдання для самостійної роботи (підготовки рефератів).

Розглянути приклади онлайн-опитувальників, та опитувальників через пресу. Аналіз наведених прикладів здійснити за схемою:

- тип дослідження, різновид опитувальника;
- класифікація питань, які використано у наведеному опитувальнику;
- вартість такого дослідження в залежності від тиражу/вибірки;
- визначення мети та завдань дослідження;
- позитивні риси та недоліки опитувальника.

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №14

До 1-го модуля виконати:

1. Підготувати доповідь на тему: «Поясніть доречність використання процедур для перевірки надійності шкал за критерієм "правильність?»

2. Підготувати реферати:

1. **Приклади проведення монографічних досліджень у вітчизняній практиці соціологічних досліджень.**
2. **Які завдання належать до методико–інструментального розділу програми соціологічного дослідження?**

3. Виконайте вправу

Сформулюйте гіпотези дослідження.

Використовуйте такі процедури:

1. Збір теоретичних, емпіричних даних про об'єкт і проблему дослідження.
2. Висування вихідних гіпотез про характер зв'язків об'єкта, чинники проблемної ситуації, засоби рішення завдань на основі принципів теоретичних положень, наявних фактичних даних.
3. Виділення основної гіпотези, уточнення її змісту засобами теоретичної інтерпретації.
4. Виведення гіпотез–слідств з основної гіпотези, що піддаються емпіричній інтерпретації.

Теоретичне обґрунтування гіпотез–слідств. Висування альтернативних гіпотез стосовно гіпотез–слідств.

5. Встановлення критеріїв і показників теоретичної, емпіричної перевірки гіпотез.
6. Експериментальна перевірка гіпотез – отримання фактичних даних, розрахунок показників.
7. Прийняття або відхилення емпіричних гіпотез (до встановлених критеріїв).
8. Формулювання висновків із доведених гіпотез.

Приклад №1 до вправ №7,8.

Проблемна ситуація. Будь-яка соціальна організація, яскравим прикладом якої є ВНЗ, маючи складну внутрішню структуру і систему зовнішніх зв'язків, постійно прагне до вдосконалення. Особливо це актуально для ВНЗ недержавної форми власності, яким потрібно відповідати вимогам і очікуванням абітурієнтів. У цьому контексті важливо вивчати, якими мотивами керувалися колишні абітурієнти при виборі того або іншого ВНЗ, які аргументи на користь ВНЗ будуть переконливими для створення безперечних переваг у формуванні рекламної стратегії.

Проблема продиктована необхідністю соціологічного моніторингу споживачів для забезпечення конкурентоспроможності ВНЗ в ринкових умовах

Мета: виробити пропозиції з удосконалення ВНЗ як соціальної організації і стратегії реклами послуг, що надаються ним, в урахуванням переваг споживачів.

Завдання:

- З'ясувати причини, які сприяли ухваленню рішення про вступ до ВНЗ.

- Виявити спектр потреб, задоволенню яких сприятиме здобуття вищої освіти.
- Визначити ставлення до ВНЗ державної і недержавної форми власності.
- З'ясувати фактори, що впливають на зміцнення рішення про здобуття вищої освіти.
- Вивчити комплекс характеристик і набір чинників, які вплинули на вибір вузу.
- Визначити, які з інформаційних джерел були для респондентів:
 - а) найбільш значущими;
 - б) найбільш інформативними.
- Визначити характер інформації, яка привернула увагу студентів-першокурсників до кожного ВНЗ міста.

- Визначити ступінь відповідності рекламованого образу ВНЗ реальному.

Об'єкт дослідження: студенти першого курсу одного з вузів міста Запоріжжя.

Предмет дослідження: Мотиви, які впливають на вибір ВНЗ і задоволеність ним.

Тип дослідження: описовий, оскільки дослідження проводиться за повною, детально розробленою програмою, з використанням апробованого інструментарію. Підлягає дослідженню велика група людей, що дозволить детально вивчити досліджуване явище, певною мірою дозволить встановити наявність зв'язку між окремими характеристиками досліджуваного явища.

ГІПОТЕЗИ ДОСЛІДЖЕННЯ:

1. Вища освіта необхідна для того, щоб бути грамотним фахівцем.
2. Остаточний вибір вузу студенти зробили за декілька місяців до вступу.
3. На остаточний вибір ВНЗ вплинули батьки і друзі.
4. Основними джерелами інформації для більшості респондентів є довідники для тих, хто вступає до ВНЗ, спеціалізовані виставки і рекламні буклети.

Індивідуальні завдання з курсу «Методологія соціологічних досліджень» №14

До 2-го модуля виконати:

Доповідь:

1. Функціональне призначення запитань.
2. Обмеження в проведенні опитування.

Виконайте вправу:

Розглянути приклади поштових опитувальників, та опитувальників через пресу. Аналіз наведених прикладів здійснити за схемою:

- **тип дослідження, різновид опитувальника;**
- **класифікація питань, які використано у наведеному опитувальнику;**
- **вартість такого дослідження в залежності від тиражу/вибірки;**
- **визначення мети та завдань дослідження;**
- **позитивні риси та недоліки опитувальника.**

Завдання для самостійної роботи (підготовки рефератів).

Скласти наступні види питань для анкети за темою дослідження "Наркоманія очима студентів"

відкрите	про особистість	питання - контакт	непряме
напівзакрите	про факти дії	питання-фільтр	пряме
закрите альтернативне, неальтернативне)	про уяву респондента	основне та контрольне до нього	питання - таблиця

ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Згідно рішення Вченої ради УжНУ від 25 березня 2010 р. та «Тимчасового положення про систему оцінювання навчальної діяльності, порядок переведення, відрахування та поновлення студентів, які навчаються за кредитно-модульною системою організації навчального процесу в УжНУ» (від 15 лютого 2007 р.) навчальна діяльність студента оцінюється наступним чином.

Для лекційно-практичних, лекційно-лабораторних або лекційно-семінарських дисциплін 50 % балів оцінки модульного контролю виставляє лектор на підставі результатів перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни (теоретичний компонент оцінки). Теоретичний компонент оцінки складається з сумарних результатів проведених викладачем контрольних робіт.

50 % балів (практичний компонент) виставляє викладач, який веде практичні, лабораторні або семінарські заняття. Практичний компонент оцінки модульного контролю лекційно-практичних, лекційно-лабораторних або лекційно-семінарських дисциплін складає поточна успішність – усні та письмові відповіді під час занять (не більше 30 % балів), оцінка письмових домашніх завдань або підготовки, виконання та захисту лабораторних робіт (не більше 20 % балів).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТА

Мінімальний бал для отримання позитивної оцінки 50	Оцінка за розширеною національною шкалою (екзамен, залік)	Критерії знань	Оцінка за шкалою ECTS
90 -100	Відмінно	Студент виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем дисципліни. Студент вільно висловлює власні думки, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності. Використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях.	A
82-89	Добре	Студент вільно (самостійно) володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі застосовує його на практиці; вільно розв'язує завдання в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє, допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу дисципліни.	B
74-81	Добре	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача.	C
64-73	Задовільно	Студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати, робити висновки, виправляти допущені помилки.	D
60-63	Задовільно	Студент володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину.	E
35-59	Незадовільно	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу з дисципліни.	FX

1-34	Незадовільно	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів дисципліни, що позначаються ним окремими словами чи реченнями.	F
------	--------------	---	---

За звичайний (недиференційований) залік національна оцінка «зараховано» відповідає оцінці від 50 до 100 балів за 100-бальною шкалою, а оцінка «незараховано» – від 35 до 49 балів.

За результатами двох модульних контролів визначається підсумкова семестрова оцінка успішності студента (середній бал за два модульні контролі) з кожної навчальної дисципліни за 100-бальною шкалою та виставляється державна оцінка за розширеною національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») відповідно до шкали переведення балів.

Студент, який отримав до 34 балів не допускається до складання заліку/іспиту та повинен відпрацювати матеріал з дисципліни в установленому порядку.

Інформація про підсумкову успішність студентів з навчальної дисципліни за семестр подається викладачем у деканат.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання результатів навчання та методами демонстрування з навчальної дисципліни є:

поточний контроль – здійснюється для всіх видів аудиторних занять під час їх проведення. Метою поточного контролю є визначення рівня досягнень дисциплінарних результатів навчання студента за певним розділом (темою) робочої програми дисципліни, практичними заняттями, самостійною роботою;

проміжний (модульний) контроль має на меті оцінювання знань, умінь та практичних навичок студента, набутих під час засвоєння теоретичного і практичного матеріалу після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни;

підсумковий контроль передбачає комплексне оцінювання рівня сформованості результатів навчання з дисципліни.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: розв'язування задач (обчислення статистичних показників), самостійна робота, стандартизовані тести, аналітичний звіт, реферат, доповідь з презентацією.

Знання, вміння та навички студентів оцінюються через визначення якості виконання конкретизованих завдань. Кількісна оцінка певного поточного контролю за конкретним видом навчального заняття визначається як сума балів за окремі види навчальної роботи. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами поточного контролю протягом одного модуля – 50.

Форма модульного контролю: контрольна робота. Передбачає розкриття теоретичних питань і розв'язування задач. Кожне завдання модульної контрольної роботи (2 теоретичні і 3 практичні завдання) оцінюється окремо. Загальна оцінка розраховується як сума оцінок: теоретична частина – 20 балів (по 10 балів кожне теоретичне питання); практична частина оцінюється в 30 балів – по 10 балів за кожне завдання (разом за контрольну – 50 балів). Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання і результату модульної контрольної роботи (максимальна оцінка – 100 балів).

Форма підсумкового семестрового контролю: іспит у формі комп'ютерного тестування.

Результат екзаменаційного контролю визначається як середньоарифметичне значення двох модулів. Якщо студент погоджується з набраною кількістю балів, ця оцінка може бути виставлена в екзаменаційну відомість. Якщо студент не отримав достатньої кількості балів (менше 60) або не погоджується з підсумковою оцінкою, то він складає іспит у формі письмової роботи. Максимальна оцінка за письмову роботу на іспиті – 100 балів.

Змістові модулі можуть оцінюються наступним чином:

Модульна контрольна робота	Оцінка за роботу на практичних заняттях	Індивідуальна робота студента	Всього
40 балів	40	20	100

Семестрова оцінка є результатом середнього арифметичного балів двох змістових модульних контролів (наприклад, студент за результатами першого модульного контролю набрав 80 балів; за результатами другого модульного контролю набрав 90 балів; семестрова оцінка у подібному випадку виставляється так: $(80+90) : 2 = 85$)
Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	40	100
10	10	10	10	20		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	T10	40	100
10	20	10	10	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	2	5	2	5
Лабораторні заняття (допуск. виконання та зихист)				
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	2	10	2	10
Презентація	2	10	2	10
Реферат	2	5	2	5
Есе				
Модульна контрольна робота		40		40
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Критерії оцінювання теоретичних завдань на модульній контрольній роботі (максимальна кількість за 1 завдання – 10 балів):

0 – студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити; 1 – 3 балів – студент не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань; 4 – 6 балів – студент відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні статистичні показники, але здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою; 7 – 9 балів – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією, але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації; 10 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією.

Критерії оцінювання практичних завдань на модульній контрольній роботі (максимальна кількість за 1 завдання – 10 балів):

0 балів – студент не розуміє змісту практичного завдання; 1 – 3 бали – обчислює статистичні показники тільки з підказкою; 4 – 6 балів – при обчисленні статистичних показників студент допускає істотні неточності та помилки; 7 – 9 балів – при розв'язуванні задач студентом допускаються неістотні неточності та незначні помилки; 10 балів – студент розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Паніотто В., А.Грушецький. Чи ще не вмерло моделювання? Історія соціального моделювання в Україні та агентно-орієнтований підхід на прикладі прогнозування мовної ситуації в Україні. Сучасні методи збору і аналізу даних в соціології / За науковою ред. Є. І. Головахи і Т. Я. Любивої. К.: Інститут соціології НАН України, 2013. 140 с.
2. Панченко Л.Ф. До питання використання кількісних методів у дослідженнях конфліктів // Вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”. Політологія. Соціологія. Право : зб. наук. праць. Київ, 2018. No 3 (39). С.21–27.
3. Панченко Л.Ф. Підготовка майбутніх соціологів до комп'ютерного аналізу демографічних процесів та структур //Information Technologies and Learning Tools. 2018. Vol.65(3). С.166–183.
4. Паніна Н. В. Технологія соціологічного дослідження. Київ: Наукова думка, 2006. 232 с
5. Підходи до класового аналізу. За ред. Е. О. Райта; переклад з англ. О. Симончук. Київ : Інститут соціології НАН України, 2019. 287 с.
6. Практикуми по соціальній роботі та соціології для студентів денної та заочної форм навчання. Скідін О.Л., Огаренко Т.О., Зоська Я.В. Запорыжжя. 2008. с.300
7. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування: підручник. Київ: КиєвоМогилянська академія, 2017. 342 с.
8. Сучасні методики контент-аналізу: навчальний посібник / За заг. ред. Костенко Н., Батаєвої К., Іванова В. Київ: Кондор, 2018. 256 с.

9. Теоретики світової соціології: життя та творчий спадок. (Путівник портретною галереєю Інституту соціології НАН України); за ред. акад. НАН України, проф., д.е.н. В.Ворони. – Київ: Інститут соціології НАН України, 2015. – 301 с.
10. Babbie E. R. The Practice of Social Research. Belmont: Wadsworth Publishing Company, 1998.
11. Dillman D. A., Smyth J. D., Christian L. M. Internet, Mail and Mixed-Mode Surveys. Hoboken: Wiley, 2009.
12. Gerring J. Social Science Methodology: A Unified Framework (Strategies for Social Inquiry). Cambridge: Cambridge University Press, 2012.
13. Kish L. Survey Sampling. New York: Wiley, 1995.
14. Social Research Methods and Design (29 навчальних відео). URL: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLirEzjoHKvxaX8zZuFUSAi4jdukeexwx>
15. Sociology - Strategy Videos (7 навчальних відео). URL: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLYSuG-KZy7JAX8zBJxvvn2N55WpAN02v>